

فصلی برای از نو شکفتن

برای هر شکفتنی شرایطی لازم است؛ شکفتن طبیعت، شکوفایی علمی، شکفتن جان و خرد. زمان و مکان مناسب و داشتن قابلیت مهمترین این شرایط است

برای هر شکفتنی شرایطی لازم است؛ شکفتن طبیعت، شکوفایی علمی، شکفتن جان و خرد. زمان و مکان مناسب و داشتن قابلیت مهمترین این شرایط است:

1 - زمان: موسم و زمان مناسب از زمینه های مهم و اثر گذار در رشد و شکوفایی مادی و معنوی است. طبیعت در فصل بهار شکوفا می شود. رشد علمی در جوانی و نوجوانی بهتر و بیشتر میسر است. بسیاری از غذاها و داروها اگر در وقت و شرایط خاصی مصرف نشوند اثر مطلوب را در پی نخواهند داشت. رشد و حیات روحی و معنوی انسان نیز در دایره این قاعده می گنجد. هرچند همیشه می توان برای رشد و شکوفایی معنوی تلاش کرد، اما برخی زمان های خاص به سبب شرایط ویژه ای که دارند به معنای واقعی کلمه، فصل شکفتند.

اثر گذاری و ویژگی خاص این زمان ها از جمله به سبب حوادث مهم و ماندگاری است که در آنها رخ داده است. ماه های رجب، شعبان و رمضان از این قبیلند. این ماه ها از دیر باز ماه های عزیزی بوده و در میان عرب ها حرمت و جایگاه برجسته ای داشته اند. آیات قرآن و احادیث اسلامی بر این نکته و بهره گیری معنوی از آنها تاکید فراوان کرده اند. این قرب و منزلت از جمله به سبب مناسبت هایی چون بعثت پیامبر اکرم (ع)، نزول قرآن، ولادت ها و نیز شب هایی چون شب قدر و لیلة الرغائب است که در این ماه ها قرار دارند.

ساعات، لحظات و روزهای این ماه ها بهترین زمان برای خودسازی و شکوفایی معنوی است. اما بهره گیری افراد از این فصل معنویت نیز همانند بهار طبیعت یکسان نیست. کشاورزانی که امکانات مکانیزه دارند بیشترین محصول را در بهار برداشت می کنند. گروهی با شیوه های سنتی کاشت و محصول کمی برداشت می کنند. برخی در حد حضور در دامن طبیعت از زیبایی های بهار استفاده می کنند. بعضی ها به سبب مشغله فراوان حتی در این اندازه نیز بهره مند نمی شوند. برخی دیگر حتی از آمدن و رفتن بهار نیز آگاه نمی شوند.

2 - مکان: بسیاری از تفاوت های فرهنگی، روحی و رفتاری به نوعی ریشه در شرایط گوناگون جغرافیایی و اقلیمی دارند. مناطق خشک و کویری، نواحی ساحلی و مناطق کوهستانی هر یک اثرات متفاوتی دارند. این مساله درباره مسائل معنوی نیز صادق است. بسیاری از شهرها و اماکن مذهبی به سبب شرایط تاریخی و دینی حاکم بر آنها حال و هوای ویژه ای دارند و حضور در آنها می تواند انسان را دچار تحول کند. در این باره می توان به سفرهای زیارتی به شهرهای مذهبی چون مکه، مدینه، کربلا و نجف و حضور در مساجد و اماکن مقدسی مانند مسجد الحرام، مسجد النبی و حرم امامان معصوم و جز آن مثال زد.

3 - قابلیت: وقتی که باران می بارد به همه جا می بارد؛ در باغ و چمن، کوه و صحرا، کویر و شوره زار؛ اما بهره گیری زمین ها متفاوت است. زمین های حاصل خیز با اثرپذیری از باران، بیشترین محصولات را به بار می آورند. انواع میوه ها، گل ها و گیاهان با رنگ ها، بوها، طعم ها و خواص گوناگون. اما کویر و شوره زار فقط آب باران را جذب کرده و هیچ محصولی به بار نمی آورد. صخره های سنگی حتی به اندازه کویر هم از آب باران بهره نمی برند. بر همین اساس گفته اند:

باران که در لطافت طبعش خلاف نیست / در باغ لاله روید و در شوره زار خس

کاملا روشن است که مشکل از باران نیست، بلکه مربوط به تفاوت و قابلیت زمین هاست. آیات و روایات نشان می دهد که رحمت و مغفرت الهی به یک معنا شامل همه بندگان خدا می شود. همه افراد بهار معنویت را مانند بهار طبیعت درک می کنند، ولی همگان به یک اندازه از آن بهره مند نمی شوند؛ هرکس به میزان قابلیت خویش از خوان گسترده الهی توشه بر می گیرد. ماه رجب و شعبان بیشتر زمینه و فرصتی است برای کسب آمادگی و قابلیت برای ورود به ماه خدا. تا قابلیت نباشد و دل جان انسان حاصل خیز نگردد، انبوهی از باران رحمت و مغفرت و فیوضات الهی هم بیارد، هیچ رشد و رویشی به بار نخواهد آورد.

آیات و روایات نشان می دهد که دوری از گناه و معصیت بهترین و نخستین گام برای کسب قابلیت است. براساس احادیث اسلامی برخی افراد مانند عاق والدین و کسانی که دائماً شراب خوارند، از فیوضات و برکات شب قدر محرومند؛ شبی که به معنای واقعی کلمه رحمت و مغفرت الهی گل می کند و طبق فرمایش پیشوایان معصوم اگر کسی نتواند در ماه رمضان و شب قدر موجبات آمرزیده شدن خود را فراهم آورد، به راستی که انسانی نگویند و شقاوتمند است و در هیچ ماه دیگری امید آموزش او نمی رود. چه نیکوست که ماه های عزیز رجب و شعبان با مراقبت از چشم، گوش، زبان، دست و پا مراقب رفتار، سخنان، افکار، احساسات و عواطف و کسب و کار خویش بوده وبا دور ماندن از آلودگی گناه، قابلیت و شایستگی برخوردار از رحمت و مغفرت الهی را به دست آوریم و گامی در مسیر رشد و شکوفایی معنوی به جلو برداریم. این ماه ها به ویژه ماه رمضان موسم رشد و فصل شکوفایی است. باید آن را غنیمت شمرد و آسان از دست نداد.

علی اسدی

